

بررسی مدیریت منابع مالی شهرداری در جهت افزایش درآمد (مطالعه موردی: شهرداری جیرنده)

ندا مصطفوی

۱- کارشناس درآمد و سرمایه گذاری

چکیده

هدف تحقیق، بررسی مدیریت منابع مالی شهرداری در جهت افزایش درآمد (مطالعه موردی: شهرداری جیرنده) بوده است. روش توصیفی- تحلیلی و روش گردآوری اطلاعات کتابخانه ای است، ابتدا با جستجو در پایگاهها و سایت های اینترنتی و بانک های اطلاعاتی و استنادی مانند پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران، SID، مگ ایران می باشد در بین منابع مختلف با توجه به موضوع انتخابی و تحقیقات انجام شده است. در این تحقیق از روش کتابخانه ای استفاده شده، نوع داده ها ونحوه اجراء هم به روش کتابخانه ای است. روش در تحقیقاتی که ماهیت کتابخانه ای دارند تقریباً تمام تلاش محقق در کتابخانه ها صورت می پذیرد. حتی در تالیفات و تصنیفات نیز از این روش استفاده می شود. گام اول در مهارت تحقیق کتابخانه ای آشنایی با نحوه استفاده از کتابخانه است برای اینکار محقق باید از روش های کتابداری نحوه استفاده از برگه دان و ثبت مشخصات کتاب، نحوه جستجوی کتاب در کتابخانه و رایانه و ... اطلاع حاصل نماید. اسناد عمده در مطالعات کتابخانه ای عبارتند از: کتاب؛ مقاله ها و مجله ها؛ سایت ها، دیسک های رایانه؛ اسناد اصل؛ اسناد دولتی؛ نشریه های رسمی دولتی، اسناد شخصی و خصوصی؛ مطبوعات؛ آمار نامه ها. ابزار گردآوری اطلاعات از طریق فیش برداری از منابع خواهد بود. بدین صورت که بعد از مآخذشناسی و گردآوری منابع مطالب موردنیاز استخراج و در فیش ثبت خواهد شد. روش تجربه و تحلیل و بررسی اطلاعات به صورت توصیفی- تحلیلی می باشد

واژگان کلیدی: مدیریت منابع مالی شهرداری، افزایش درآمد، شهرداری جیرنده

مقدمه

امروزه اولین و مهم‌ترین محدودیت برای حل مسائل روزافزون شهری و ناکارآمدی خدمات رسانی، فقدان منابع مالی پایدار و مستمر، نظام ناکارآمد مدیریت و برنامه ریزی هزینه است که در نهایت به عدم موفقیت چشم‌اندازهای پیش بینی شده شهری و نارضایتی شهروندان منتهی می‌شود. بنابراین ضرورت مطالعات بیشتر در این زمینه از اهمیت بالایی جهت پایداری درآمد و ایجاد کیفیت مناسب زندگی برای شهروندان برخوردار است که در این مسیر، نگاه نو به منابع مالی در شهرداری‌ها، متضمن آینده روشن برای شهرها جهت توسعه و تحقق شهر ایدئال می‌باشد. مدیریت مالی نیازمند به حرکت انداختن و منظم کردن ابزارهای پولی لازم برای مقاصد توسعه شهری است که محدود به بودجه شهرداری نمی‌گردد بلکه تمامی منابع مالی راكد و فعال موجود در شهر را در بر می‌گیرد. همچنین از آنجا که شهرداری‌ها برای اداره مطلوب امور شهر و ساختن شهری زیبا و سالم برای شهروندان، هزینه‌های گزافی را متحمل می‌شوند بنابراین همواره بایستی در جستجوی ایجاد منابع کافی درآمد و خلق راهکارهای افزایش منابع مالی، علاوه بر منابع درآمد موجود داخلی و خارجی باشند که برخی از آنان در این مقاله اشاره شده است (رجبی و همکاران، ۱۴۰۰).

پیشینه مطالعات انجام شده

محققین	نتایج
جهانبین (۱۳۹۰) مدیریت منابع مالی و راهکارهای افزایش درآمد شهرداری ها	الگوی مقاله حضر بنیادی- کاربردی و روش بررسی آن توصیفی- تحلیل است و برای گردآوری اطلاعات از منابع اسنادی و اینترنتی و تحقیقات نگارنده استفاده شده است. هدف از این پژوهش توصیف و تحلیل مدیریت منابع مالی و ارائه روشهای افزایش درآمد شهرداریهاست. نتایج حاصل از این تحقیق نشان می دهد که مدیریت مالی نیازمند به حرکت انداختن و منظم کردن ابزارهای پولی لازم برای مقاصد توسعه شهری است که محدود به بودجه شهرداری نمی گردد بلکه تمامی منابع مالی راكد و فعال موجود در شهر را در بر می گیرد. همچنین از آنجا که شهرداری ها برای اداره مطلوب امور شهر و ساختن شهری زیبا و سالم برای شهروندان، هزینه های گزافی را متحمل می شوند، بنابراین همواره بایستی در جستجوی ایجاد منابع کافی درآمد و خلق راهکارهای افزایش منابع مالی، علاوه بر منابع درآمد موجود داخلی و خارجی باشند که برخی از آنان در این مقاله اشاره شده است. بعلاوه استفاده از تجارب شهرداری های دیگر شهرهای کشور و جهان بسیار راهگشاست.

<p>اولین محدودیت برای حل مسایل شهری و ناکارآمدی خدمات رسانی در بیشتر شهرهای کشورهای در حال توسعه از جمله ایران ناشی از فقدان منابع مالی کافی، نظام ناکارآمد مدیریت و کنترل مالی بودجه بندی و برنامه ریزی هزینه است. توسعه پایدار در اقتصاد و کاهش هزینه ها در تمام ابعاد دارای اهمیت ویژه ای است و شهرداری با توجه به اینکه ارگانی مردمی است که ارتباط تنگاتنگی با مردم دارد رعایت و اهتمام به بحث کاهش هزینه ها در این عرصه اهمیتی دو چندان پیدا می کند. در واقع نیاز و انتظارات شهروندان باعث توجه بیشتر مدیریت شهری به ویژه مدیریت واحد شهری در کلانشهرها به مدیریت هزینه و توسعه پایدار در اقتصاد شده است. به عبارتی کاهش هزینه یک تهدید نیست بلکه فرصتی است که ظرفیت های ناشناخته سازمان را در مسیر حذف اتلاف ها و ایجاد بهبودفعال می کند. این مقاله با مطالعه مفاهیم درآمدهای پایدار و ناپایدار و راههای مختلف کاهش هزینه و دستیابی به درآمدهای پایدار در شهرداریها، به بررسی راه کارهای نوین کنترل هزینه ها جهت ارائه خدمات شهری مطلوب تر به شهروندان خواهد پرداخت</p>	<p>نعیمی(۱۳۹۳) درآمد پایدار و کنترل هزینه ها در شهرداری، عوامل کلیدی در توسعه پایدار</p>
<p>مقاله حاضر در نظر دارد به مطالعه و شناخت منابع مالی و راهکارهای درآمدزایی پایدار برای شهرداری شهر مهاباد به عنوان یکی از شهرهای مهم استان آذربایجان غربی بپردازد. نوع تحقیق در پژوهش حاضر کاربردی و روش بررسی آن توصیفی- تحلیلی و پیمایشی می باشد و نتایج آن نشان می دهد که شهرداری مهاباد در بسیاری از جنبه ها با مشکلاتی مواجه می باشد که ریشه آن به عدم وجود مکانیسم و راهبردهای درآمدزایی پایدار باز می گردد. در نهایت با توجه به مشکلات و مسائل موجود شهرداری، راهکارهایی جهت درآمدزایی پایدار شهرداری پیشنهاد شده است</p>	<p>کرامت الله و همکاران(۱۳۹۲) مطالعه و شناخت منابع مالی و ارائه راهکارهایی برای بهبود پایداری درآمد شهرداری ها؛ مورد پژوهش؛ شهرداری شهر مهاباد</p>
<p>چکیده این مقاله به بررسی تراز مالی (درآمد - هزینه) شهرداری شاهدیه طی سال های ۸۷-۱۳۸۰ و تحلیل عوامل تاثیرگذار همراه با میزان تاثیرگذاری آنها در کارایی عملکرد شهرداری در عرضه خدمات به شهروندان پرداخته است. روش تحقیق توصیفی - تحلیلی است. بررسی منابع درآمدی شهرداری نشان می دهد که درآمدهای ناشی از عوارض عمومی از ۴۹/۷ درصد کل درآمدهای کسب شده طی سال های ۸۷-۱۳۸۰، در سال ۱۳۸۰ به ۲۹/۴ درصد در سال ۱۳۸۷ کاهش یافته است. درآمدهای ناشی از عوارض اختصاصی نیز در سال ۱۳۸۰ از ۰/۷ درصد کل درآمدهای حاصله به ۱۶/۵ درصد در سال ۱۳۸۷ افزایش یافته است.</p>	<p>موسوی و همکاران(۱۳۹۰) تحلیلی بر اثربخشی تراز مالی (درآمد - هزینه) و نقش آن در کارایی عملکرد شهرداری شاهدیه</p>

درآمدهای ناشی از اعانات و هدایا و دارایی‌ها از ۱۱/۶ درصد در سال ۱۳۸۰ با نرخ رشد ۳۹ درصد در سال، به ۲۶/۹ درصد در سال ۱۳۸۷ افزایش یافته است. درآمدهای ناشی از کمک‌های دولتی نیز طبق برنامه خودکفایی شهرداری‌های کشور، در شهرداری شاهدیه شاهد یک روند نزولی طی سال‌های ۱۳۸۷-۱۳۸۱ بوده است به گونه‌ای که از ۱۲/۶ درصد در سال ۱۳۸۱ به ۱/۴ درصد در سال ۱۳۸۷ تنزل پیدا کرده است. بررسی‌ها حاکی از آن است که طی دوره مورد مطالعه درآمدهای پایدار (مستمر) دارای یک روند نزولی و درآمدهای ناپایدار دارای افزایش چشمگیری بوده است. بنابراین، با توجه با بارز بودن نقاط ضعف در شهرداری شاهدیه می‌توان گفت استفاده از سیستم مدیریت شهری نوین، مشارکت مردم در اداره امور شهر، طرح ایجاد مراکز چند منظوره آموزشی، تفریحی، فرهنگی، هنری، تعریف پروژه‌های درآمدزا و مشارکت با بخش خصوصی، تخصیص اعتبارات عمرانی به صورت یکسان و برابر، برای تمام سرفصل‌های بودجه‌ای و برنامه‌ریزی بلندمدت، به عنوان استراتژی‌هایی هستند که شهرداری را در برای کسب درآمدهای پایدار یاری خواهد کرد.

کسب درآمد شهرداری‌ها از اموری است که تاثیر عمده ای در ارائه خدمات شهری به شهروندان دارد. اگر شهرداری‌ها نتوانند درآمد کافی و پایدار به دست آورند نتوانند تاسیسات ضروری در شهر را ایجاد و اداره کنند. هر چند که منابع مالی شهرداری‌ها به صورت مختلف قابل حصول است اما همه آنها از خصوصیات درآمدهای پایدار برخوردار نیستند. پایداری در درآمدها مستلزم آن است که اولاً این درآمدها از استمرار نسبی برخوردار باشند و ثانياً حصول این درآمدها شرایط کیفی شهر را در معرض تهدید قرار ندهد. با توجه به رکود شدید مسکن در کشور در سال‌های اخیر و مشکلات عدیده شهرداری‌ها به دلیل کاهش محسوس درآمدها و تغییر سیاست‌ها از ایجاد تاسیسات شهری به نگهداشت تاسیسات موجود دستیابی به روش‌های جدید تامین منابع درآمدی پایدار و مطمئن و بدون تبعات ناگوار اقتصادی، اجتماعی و سیاسی نقش بسیار موثری در رضایت جامعه شهری و در نهایت مدیریت مطلوب شهرها خواهد داشت. این مقاله برای اداره مطلوب امور شهرها به ارائه راه کارهای جدید تامین منابع پایدار برای شهرداری‌های کشور پرداخته است

نظر پور و همکاران (۱۳۹۴) راهکارهای ایجاد درآمدهای پایدار برای شهرداری‌ها

بحث تحقیق

از جمله مسائلی که امروزه در شهرداری های سراسر جهان مهم است، ایجاد منابع کافی درآمد و تامین هزینه خدمات شهری است. اگرچه، شهرداری ها از طرق مختلف، می توانند منابع درآمدی داشته باشند، اما باید توجه داشت که همه ی این منابع درآمدی دارای خصوصیات درآمدهای پایدار نیستند. برای پایداری در درآمدها، لازم است که در ابتدا این اقلام دارای یک استمرار نسبی باشند و در مرحله بعد، دسترسی به این درآمدها نباید به گونه ای باشد که شرایط کیفی شهر را تهدید و تخریب کند. نگارنده در این پژوهش ضمن مطالعه پیشینه تحقیق و بررسی نمونه های گوناگون و عقاید صاحب نظران، منابع درآمدی شهرداری ها را مورد بررسی قرار داده و در مرحله بعد منابع درآمدی پایدار در شهرهای مختلف دنیا را مورد مطالعه قرار داده است (باقری، ۱۴۰۰).

به منظور دستیابی به ساختار مطلوب تامین منابع درآمدی شهرداری ها، بررسی ساختار درآمدی شهرداری های کلان شهرها می تواند به عنوان راهنما و الگوی مناسبی برای اصلاح و تدوین ساختار بهینه درآمدی مورد استفاده قرار گیرد. در این بین نکته مهمی که باید به آن پرداخت تناسب وظایف شهرداری و منابع درآمدی آن است. اساسا خدمات و وظایف شهرداری ها به علت ویژگی ها و خصوصیات خاصی که دارند نمی توانند به صورت مستقیم از طرف بخش خصوصی ارائه شوند. براین اساس چگونگی و ترکیب تامین منابع درآمدی شهرداری ها به منظور ارائه بهینه خدمات مزبور امری ضروری به نظر می رسد (مسگری و همکاران، ۱۳۹۷).

جمع بندی

در دهه های اخیر مدیریت شهری در ایران به طور فزایندهای با چالشهای فراوانی روبرو بوده است که این امر ناشی از عوامل گوناگون اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اجرایی، مالی و حقوقی متعددی است رشد و توسعه سریع و شتابزده و غالباً بی رویه شهرها به واسطه رشد سریع جمعیت شهری، یکی از مسایلی که بر ابعاد مشکلات و معضلات حاضر افزوده است وجود بیش از ۴۷ درصد از جمعیت کشور در شهرها، بالاتر بودن نرخ رشد جمعیت شهری نسبت به نرخ رشد جمعیت ملی و اختصاص درآمد بسیار بالایی از ارزش افزوده و اشتغال کشور به شهرها، نشان از جایگاه اقتصاد شهری در ایران دارد. از دید اقتصاد شهری عواملی چون گسترش دامنه فعالیت های شهرداری ها و بالا بردن سطح انتظارات مردم از آنها و مشکلات ناشی از افزایش جمعیت شهری نیاز به گسترش منابع مالی و درآمدی شهرداری ها را بیشتر میکند.

بنابراین، در میان بخشهای مختلف مدیریت شهری، تأمین منابع مالی و درآمدی شهرداریها اهمیت ویژه ای دارد؛ زیرا از یک سو کسب درآمد شهرداریها تأثیر عمده ای در ارایه خدمات به شهروندان دارد و از سوی دیگر فقدان درآمد کافی نه تنها سبب عدم ایجاد خدمات ضروری در شهر میشود بلکه، اساساً اجرای تمامی طرحها و برنامه های شهری را با مشکل مواجه خواهد ساخت.

منابع و ماخذ

- رجبی ز.، فیضی توتکله ز.، & کاظمی لاکسار ح. (۱۴۰۰). شیوه‌های مدیریت منابع مالی و ارائه راهکارهایی برای افزایش درآمد شهرداری. فصلنامه علمی تخصصی رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، ۵(۱۸)، ۸۸-۹۶
- لاله پور، منیژه (۱۳۹۳)؛ تبیین رابطه نظام تأمین منابع مالی مدیریت شهری تهران با سازمان یابی کالبدی فضایی آن، فصلنامه مطالعات مدیریت شهری، شماره ۶
- مهر افزون، محمد (۱۳۹۶)؛ تبیین نقش توزیع خدمات شهری در توسعه اقتصاد شهری مطالعه موردی شهر بروجرد، نشریه چشم انداز جغرافیایی زاگرس، شماره ۹، دوره ۳۳
- نثاری، رضا و همکاران (۱۳۹۴)؛ راهبردهای تأمین منابع مالی پایداری شهرداری تهران در برنامه پنج ساله، با تأکید بر سیاست های ابلاغی اقتصاد مقاومتی، فصلنامه اقتصاد و مدیریت شهری، ۳(۱۱)
- نصر اصفهانی، رضا (۱۳۹۵)؛ نقد شیوه کنونی تأمین مالی شهرداری ها، ارائه الگوی تأمین مالی توسعه شهری بر مبنای اصول اقتصاد مقاومتی، پژوهش نامه انتقادی متون و برنامه های علوم انسانی، - ویژه نامه اقتصاد مقاومتی
- واعظی، سید علی و جلیلی مهربانی، مهدی (۱۳۹۵)؛ جایگاه سرمایه های خصوصی در مدیریت اقتصاد پایدار شهری، مجله اقتصادی، سال شانزدهم، دوره ۹-۱۰

Dirie, I. (2005). Municipal finance: Innovative resourcing for municipal infrastructure and service provision. In A report prepared for commonwealth local government forum in cooperation with Cohabitated.

Fletcher, J., & McArthur, D. (2010). Local Prosperity: Options for Municipal Revenue Growth in British Columbia. Think City.

Khmel, V., Zhao, S. (2015), Arrangement of financing for highway infrastructure projects under the conditions of Public-Private Partnership, IATSS Research, Article In Press,

López González, M., & Mesa Callejas, R. J. (2008). Improved local public finance : the case of the municipality of Medellín, 2002- 2005. Cuadernos de Administration,